

L 9
L 142

Dubletē

ATSKATS

PLAVIŅU UN APKĀRTNES
ATBRĪVOŠANAS CĪNAM

1914—1934

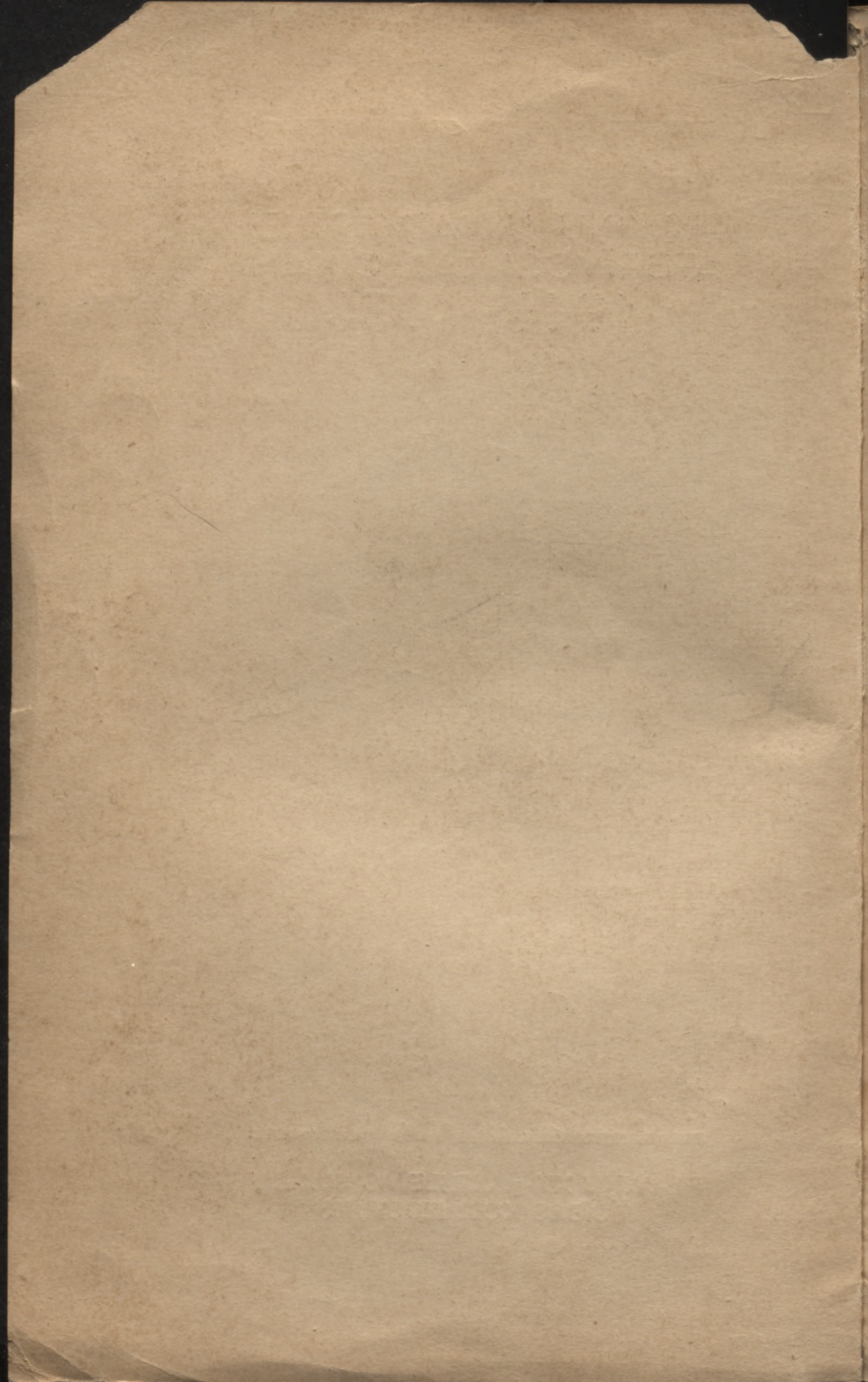
PLAVIŅU XV g. JUBILEJAS SVINĪBU
RĪCĪBAS KOM. IZDEVUMS

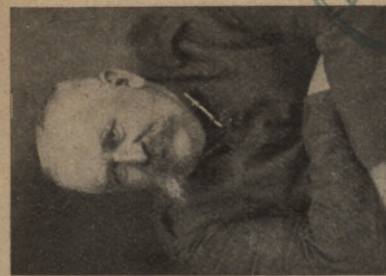
1

9

3

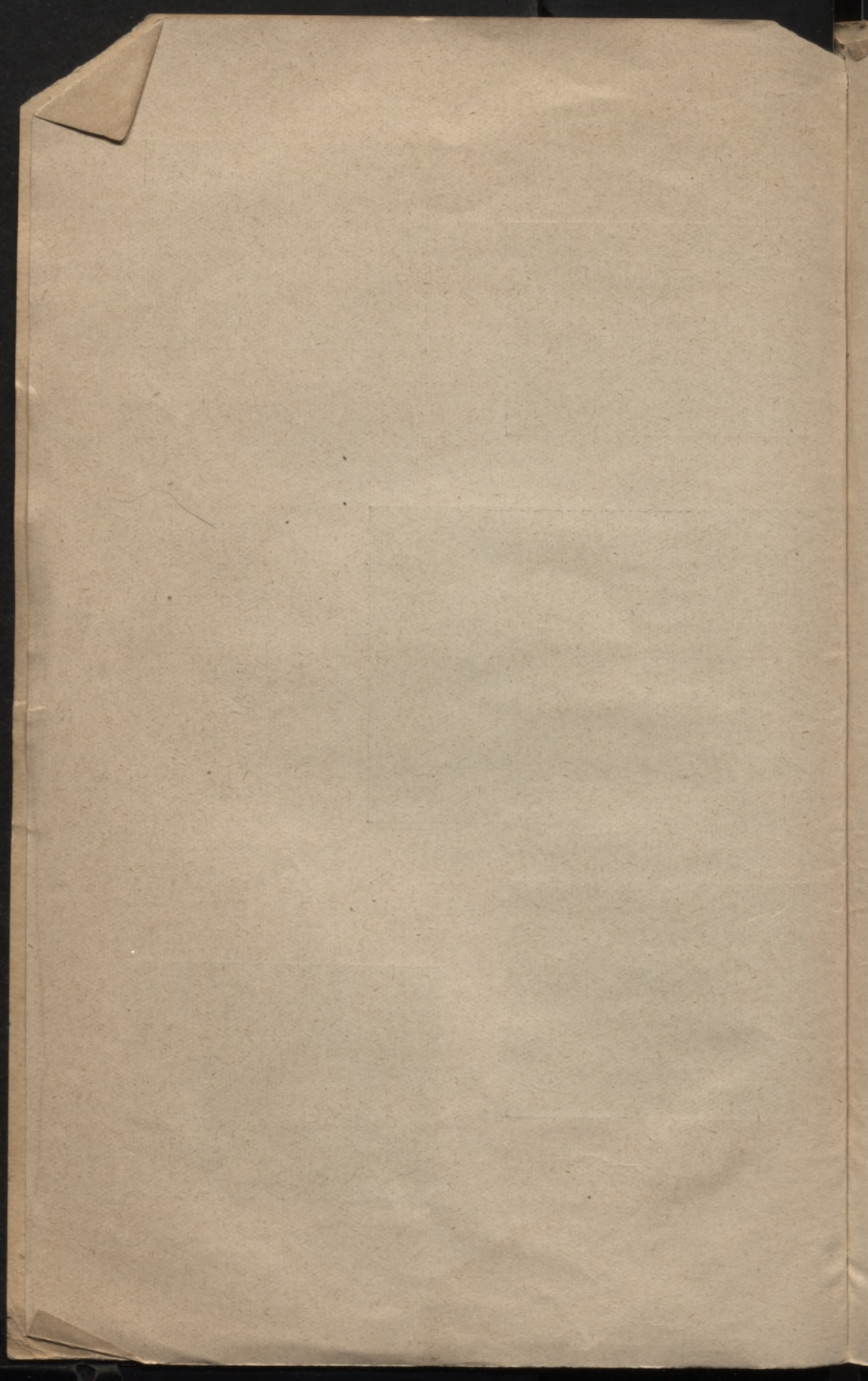
4

1. Kapt. P. Lakstīgala, Pļaviņu pirmais komandants, tag. Si-
guldas polic. priekšnieks.
2. Ģenerālis J. Balodis, tag. kara ministrs.
3. Ģ V.-ltn. J. Rumpe, Pļaviņu pirmais pils. galva.
4. K.-ier. Kalvītis, Pļaviņu komandant. palīgs; tagad Daugav-
pils prefektūrā.
5. Ltn. Zivtiņš, Pļaviņu komand. virsn.; tag. pīkv.-ltn. Auto
tanku pulkā.

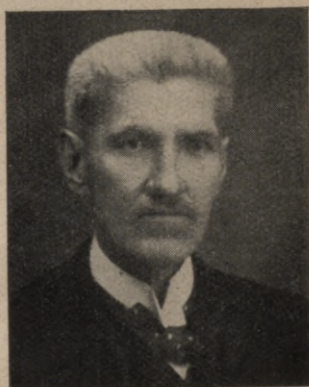
P. Cielavs.

† Dr. P. Rumpe.

Dr. B. Ulpe.

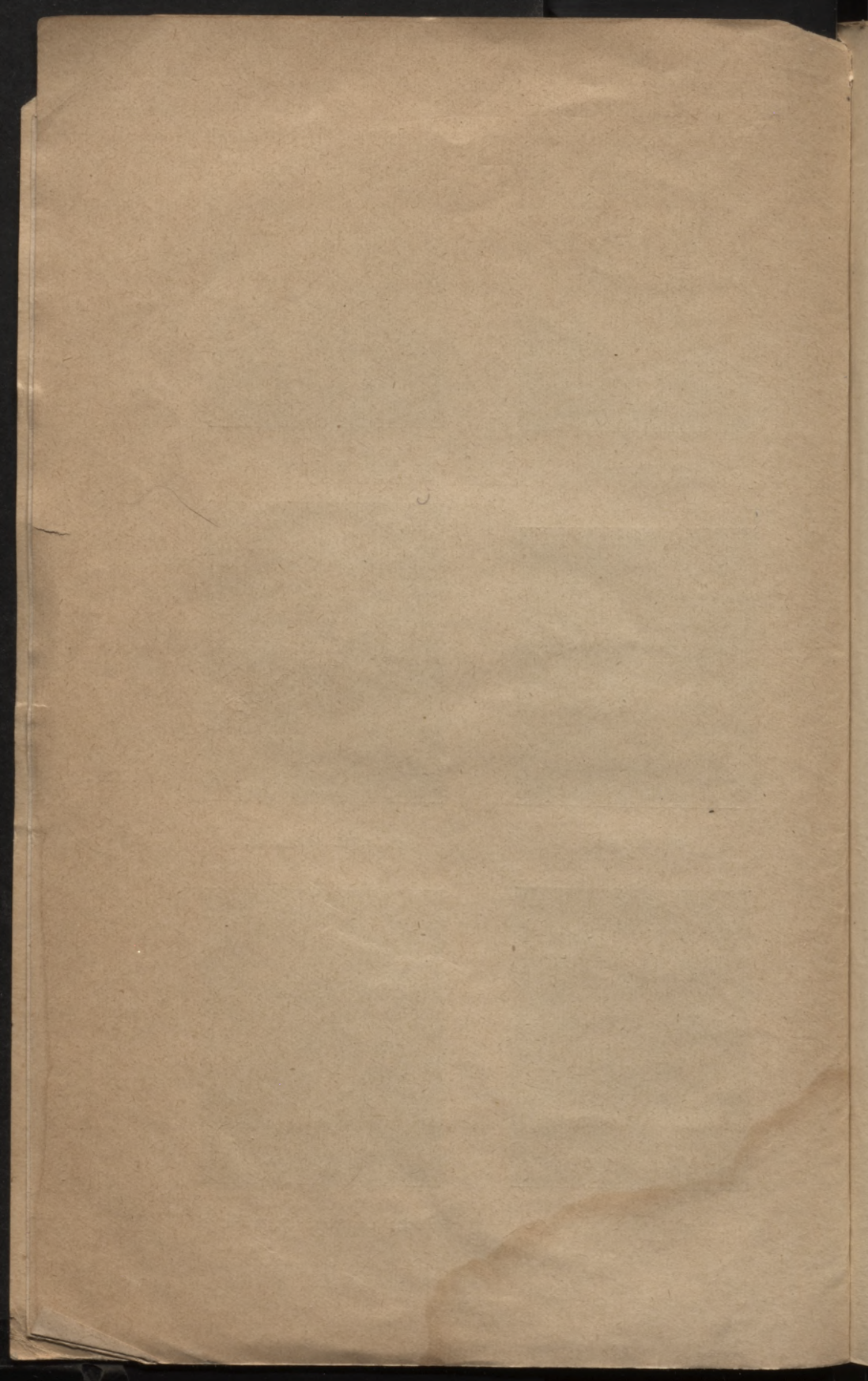
† Dr. M. Jankavs.

Ltn. V. Mežvēvers.

Rakstn. un žurn. P. Ziedīņš.

89-9

142

L
9

ATSKATS

PLAVIŅU UN APKĀRTNES
ATBRĪVOŠANAS CĪŅĀM

1914. — 1934.

PLAVIŅU XV g. JUBILEJAS SVINĪBU RĪCĪBAS KOM.
IZDEVUMS

1

9

3

4

L

VIIŠ TĀLS... PSR
VĪST... BIBLIOTĪKA

~~8 33.346 030707410~~
~~4 - 55.489 K 0307074502~~

STAKETA

STĀVĪTĀJA UN VĪNYA
MĀCĪBĀS SĀMĀBŪVĒTĀ

1981 - 1982

3

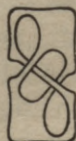
Akoļu Sabiedrība „IZDEVĒJS”
Rīgā, Elizabetes ielā Nr. 83-85

Ievadam.

Lai neietu zudumā daži vēsturiski fakti par Pļaviņu un apkārtnes iedzīvotāju piedalīšanos brīvības cīņās un lai dotu iespēju vēlākām paaudzēm vērot un kavēties pie tiem brīžiem, ko piedzīvojuši un izcietuši pļaviņieši šajās grūtākajās dienās, kā arī lai daudzīnātu lielo notikumu varoņus pašus, Pļaviņu un apkārtnes organizācijas nolēma izdot šo «atskatu».

Atskatā minētie dati ir ņemti no dokumentiem, cik to ir bijis iespējams sameklēt, no piedzīvojumiem, kā arī no atstāstījumiem par brīvības cīņām Pļaviņās un apkārtņē. Daži dati, it sevišķi dienas, var būt arī samainīti, jo daudzi no šiem cīnītājiem jau ir aizgājuši veļu valstī un citi ir izkļīduši kur kurais. Tādēļ Pļaviņu un apkārtnes atbrīvošanas no svešām varām XV. g. atceres un Latvijas nacionālās armijas ģenerāļa Jāņa Baloža piemiņas plāksnes atklāšanas svīnību rīcības komiteja šo apstākli lūdz ievērot, kaut gan tas šī vēsturiskā laikmeta nozīmes un vispārīgās notikumu secības attēlojumus daudz negroza.

Rīcības komiteja.

Bija pienācis 1914. gads. Pie politiskām debesīm bija savilkušies draudoši kara mākoņi, kuņiem cauri izšāvās zibens svītra — Austro Ungārijas trosmantnieka nogalināšana; tas gan bija tikai viens no ārējiem iemesliem tūliņ pēc tam iedegties šausmīgajam pasaules karā. Pļaviņas karu ar Vāciju uzņēma ar patiesu prieku, ko pierādīja dzīvā piedalīšanās mobilizācijās. Ikviens cerēja, ka ir pienācis sen gaidītais brīdis tikt reiz beidzot galā ar gadu simteņus ienīsto vācu bruņinieku. Reizē ar to slepeni loloja arī cerības, ka ir iesākusies cīņa par Latvijas brīvību.

Kad krievu karaspēks gāja uzvaras gājienā Vācijas iekšienē un nonāca jau līdz Karaļaučiem, tad pļaviņieši bija sajūsmināti līdz sirds dziļumiem. Bet kad sākās krievu armijas atkāpšanās ziemeļu frontē, tad Pļaviņu sabiedriskās organizācijas ierīkoja un uzturēja slimnīcu ar 20 gultām, kur ārstējās slimie un ievainotie karavīri.

Pasaules karš, kas gandrīz bez izņēmuma pārstaigāja visu Latviju, arī Pļaviņas un apkārtni, ir nesis latviešu tautai daudz sāpju un nelaimju. Bet reizē ar to šis karš ir licis visgaišāki uzlēkt Latvijas saulei: Latvijas valsts tagad ir juridiski atzīta, patstāvīga, neatkarīga valsts citu pasaules valšķu vidū; tā pastāv jau 15 gadus. Šo Latvijas patstāvību ir izcīnījusi pati latviešu tauta grūtās un nemiera pilnās cīņās. Latvieši toreiz bija vēl sveši un nepazīti plašākai sabiedrībai tiklab Krievijā, kā arī ārpus tās. Bet drīz vien mēs dzirdam pieminam latviešus ar atzinību un slavu: visur par tiem runā, visur tos cildina. Un latviešu slava izpaužas tālu ne tikai Krievijā, bet tālu arī ārpus tās šo slavu nesa tautai viņas krietnie, varonīgie dēli. Latvieši organizējās lielajā Krievijas armijā īpašos nacionālos kara pulkos — bijušos «latviešu strēlnieku bataljonos», kuņi drošo un varonīgo kara vadoņu vadīti pierādīja lielu dzimtenes mīlestību, cīņas drosmi un izturību.

Viņu kara gājieni bija vainagoti ar uzvarām. Ar pilnu tiesību tāpēc var teikt, ka Latvijas valsts tapšanai lieli nopelni ir arī bijušām latviešu strēlnieku bataljonu un pulku cīņām.

Tas cīņas gars, kas vadīja latviešu strēlnieku pulkus cīņās, visspožāk izpaudās vēlākos gados latviešu nacionālās armijas zemes-atsvabināšanas un atbrīvošanas cīņās. Šim garam tāpēc nebūs zust tautā. Tas lai ir par pamudinājumu un paraugu mūsu jaunatnes turpmākās gaitās un cīņās mūsu valsts izveidošanas darbā.

Kad 1917. gada februāra mēnesī izcēlās revolūcija Krievijā, tad Pļaviņās un apkārtnē bija palicis ļoti maz iedzīvotāju, jo lielākā daļa spēcīgāko vīriešu un sieviešu bija aizbraukuši reizē ar Kurzemes bēgļiem uz Krieviju un izkliđuši pa dažādām guberņām. Daļa no viņiem atgriezās, bet bija arī tādi, kam nebija lemts ieraudzīt Latvijas brīvības sauli, jo aizgāja bojā gan slimībās, gan lielniecisma cīņās. Par Pļaviņām valdīja krievu kaņķaspēka daļas.

Lielās Krievijas armijas daļu sabrukums 1917. gada revolūcijā.

1917. gada vasarā lielinieku aģitācijas iespaidota arī latviešu strēlnieku pulku tā saucamā deputātu padome pieņēma visas lielinieku uzstādītās prasības.

Pretstatā tai bija nodibinātā «Latviešu kareivju nacionālā apvienība».

«Latviešu kareivju nacionālā savienība» Maskavā pieņēma visus spēkus, lai strēlnieki demobilizētos un brauktu uz dzimteni vai Sibīrijā uz Tomskas un Omskas pilsētu, kur cerēja tos atkal pulcināt.

Grūts bija šis uzdevums tādā smagā pārbaudīšanas laikmetā, jo strēlniekiem, kas iestājās sarkanajā armijā visu ko deva: naudu, apģērbus un maizi, bet «Latviešu kareivju nā-

cionālā savienība», būdama pati bez naudas līdzekļiem, tiem daudz nekā palīdzēt nevarēja; tomēr 300—400 strēlnieki tika nosūtīti uz dzimteni.

Pēc lielinieku revolūcijas 1917. gada oktobra mēnesī arī armijā sākās sabrukums, kuŗu sekmēja vāciešu uzsāktā brāļošanās frontē. Šī apstākļa dēļ vācieši tanī pašā laikā krievus pie Pļaviņām pārdzina pāri Daugavai. Sakarā ar to arī Pļaviņas cieta no vācu smagajiem liелgabaliem, un krievu karaspēka daļas atkāpdamās dedzināja ēkās un daudzas pārvērtā drupu kaudzēs.

1918. gada marta mēnesī, kad brāļošanās bija sasniegusi augstāko pakāpi, trīs vācu karavīri pārbrauca pāri Daugavai un Kalniņa mājā uz upes krāsta ievilkā lauku tēlefonu; krievi nelika viņiem nekādus šķēršļus ceļā. Bet vācu ģenerālstāba ziņojumā lasījām: «mūsu varonīgie karavīri pēc niknas cīņas iešturmēja tiltu pār Daugavu un ieņēma stratēģisko dzelzceļa mezglu (Station Stokmanshof) Pļaviņās».

Pļaviņās sākās okupācijas laikmets. Okupācijas laikā Pļaviņās un apkārtņē dzīve it kā atdzīvojās, jo ieradās dažs labs bēglis, bet īsta sabiedriskā dzīve nevarēja attīstīties, jo vācu kara vadība lika visādus šķēršļus priekšā. Beidzot dažiem viesīgās biedrības biedriem izdevās dabūt no vācu komandanta atļauju dziedāšanas mēģinājumiem, kuŗos mācījās arī teātri «Skroderdienas Silmačos». Režisora pienākumus uzņēmas Jānis Jaunsudrabiņš, bet tas kritiskā brīdī no sabiedriskā cīņas lauka nozuda, lai vēlāk kalpotu sarkanajiem. Tas citus darbiniekus tomēr netraucēja un teātri vēlāk uzveda Vietalvas biedrības mājā pārpildītā zālē.

Par tā laika apstākļiem mums stāsta kapt. P. Lakstīgala.

«Dzīvodams Pļaviņās, 1918. gada oktobra mēnesī es griezos pie toreizējās vācu okupācijas varas Pļaviņās, lai atļautu organizēt zemes sargus miera un kārtības uzturēšanai zemē. Okupācijas vara tam piekrita un nelika šķēršļus minētā darba izvešanai. Pēc Latvijas valsts proklamēšanas 1918. gada 18. novembrī, daži no šiem zemes sargiem, no Pļaviņām devās uz Rīgu, lai brīvprātīgi stātos pagaidu valdības rīcībā. Par personīgiem līdzekļiem no vācu noliktavām izdevās iegūt nedaudz ieroču un municijas, ko paslēpām, vācu okupācijas karaspēkam no Pļaviņām 1918. gada de-

cembŗa mēnesī atkāpjoties. Lielinieki, ienākot Pļaviņās arestēja mani ar sievu, ltn. J. Rumpi un citus. Man no aresta pa logu laimējās izbēgt.»

Revolūcionārā tribunāla
priekšsēdētājs **J. Bormanis**.

Ar 1918. gada decembŗa mēnesi Pļaviņās sākās šausmīgais lielinieku laikmets. Asiņainais terrors apklusina visu sabiedrisko dzīvi. Kad latvieši kopā ar igauņiem spiežas virsū lieliniekiem no Valkas puses un kad jau ir ieņemta Alūksne, tad no Vecgulbenes uz šejieni pārnāk tā sauktais «Malienas tribunāls» atvedot sev līdz ķīlniekus un apcietinātos, par kuņiem tiek noturēta tiesa tagadējā Pļaviņu Krājāzd. sab. ēkā. Cietsirdīgākais no tribunāla locekļiem ir kāds **J. Bormanis**, un prokurors bijušais Vietalvas pagasta pilsonis **Šlesers**, kuŗš pieprasa visiem augstāko soda mēru — nāvi. Tā sauktās «Baltās mājas» pagrābos tiek mitināti šie nāvei nolemtie, kur ūdens sniedzas vai līdz ceļgaliem.

Šiem briesmoņiem par upuņiem krīt daudzi godīgākie un strādīgākie pilsoņi no visiem apkārtējiem pagastiem. Kad «Baltās mājas» pagrābos vairs nevar visus apcietinātos novietot, tad bijušā stikla fabrikā tiek ierīkota koncentrācijas nometne, jeb, kā to ļaudis nosauca, «Zvēru dārzs».

Šai «Zvēru dārzā» starp ieslodzītiem atradās arī Dr. M. Jankavs, kuŗš dažam labam «Zvēru dārza gūsteknim palīdzēja ar padomu, līdz pats saslimst ar šausmīgo tifa slimību.

Par dzīvi un apstākļiem šai šausmīgajā «Zvēru dārzā» mums stāsta bijušais tā iemītnieks Akmentiņš.

Atmiņas no Pļaviņu „zvēru dārza“ laikiem.

«Viens no drūmākajiem laikiem latviešu tautas vēsturē gan laikam būs III. internacionāles komunistu valdīšanas laiks Latvijā 1918./19. gadā. Varbūt šo laiku varētu pielīdzināt Romas ķeizara Nerona valdīšanas laikam. Nevar noliegt, ka ordeņbrāļu, bruņinieku un vēlāk vācu muižnieku valdīšanas laiks bija cilvēcīgāks: viņu vara centās latvieti izmantot vairāk saimnieciski, bet masu dzīvības iznīcināšana viņiem nebija no svāra, kā to darīja lielinieki.

Viens no ievērojamākiem komunistu varas centriem bija Pļaviņas, kur bijušās stikla fabrikas korpusos bija ierīkota pilsoņu koncentrācijas nometne, iezogota ar trīs metri augstu dzeloņdrašu sētu. kuŗu tauta ļoti raksturīgi bija nosaukusi par **zvēru dārzu**.

Iespēja nokļūt šinī «zvēru dārzā» bija katrām pilsonim pie mazākās nesaprašanās ar komunistu varu; turpreti arī izklūt no šīs iestādes ar neapdraudētu dzīvību bija iespēja ļoti retam laimīgam. Ja arī kāds no «zvēru dārza» tika dzīvs izlaists, tad tāds pilsonis drīzākā laikā mira ar tīfa slimību. Vai šī slimība bija ar nolūku «zvēru dārzā» kultivēta, vai izeļusies no briesmīgiem sanitāriem apstākļiem, to nevaru spriest, bet ka šī slimība izplatījās pateicoties leģioniem utu, kas atradās šajos korpusos, tas gan ir fakts.

Pilsonis **Akmentiņš**, no nāves izglābies Pļaviņu „Zvēru dārza“ gūsteknis.

Kā es tiku zvēru dārzā.

1919. gada ziemā uz pavasara pusi sāka cirkulēt baumas komunistu starpā, ka es sazinoties ar zaļo armiju (par iemeslu laikam bija tas apstāklis, ka daži mani draugi un radi bija spiesti jau ziemā atstāt savas iedzīvītes, lai slapstīdamies glābtu savas dzīvības un, tā kā viņus nevarēja noķert, tad jau bija jādomā, ka es viņiem palīdzēju slēpties). Tanī

pašā laikā tika iznīcinātas zemes īpašuma tiesības; nu bija jāslēdz nomas līgumi; arī šeit es nokavējos. Vēlāk, lai glābtu situāciju, piesolīju savu saimniecību komūnālai apstrādāšanai, tas lietu novilcināja līdz pašam pavasarim, bet nekā reāla nedeava. Vēl 26. maijā biju spiests braukt uz Vietalvas pagasta komiteju nokārtot nomas līgumu, t. i. iemak-

Pļaviņu „zvēru dārzs” — koncentrācijas nometne, kuŗā sarkanie slodzīja latvju pilsoņus 1919. gadā.

sāt pusgada rentes. Uz māju braucot, pie Sausnejas pagasta nama mani aizturēja neliela sarkanarmiešu grupa un pieprasīja dokumentus; personīgie dokumenti man bija kārtībā, tikai nebija sevišķas atļaujas caurbraukšanai pa otru pagastu. Uz tā pamata mani aizturēja un nogādāja pie turienes komitejas Sausnejas pilī, lai tā vēlreiz apliecinātu manu personību; tur mani atbrīvoja, bet paturēja par šķūtnieku. Nebiju vēl sava pajūga sakārtojies, ka mani atkal aizturēja un novietoja zem sardzes pilī, piezīmējot, ka pie manas mājas stundu atpakaļ esot nošauts sarkanarmietis.

Pēc dažām stundām atveda apciētinātus 4 manus tuvākos kaimiņus: Pēteri un Jāni Rocēnu, Pēteri Reinbachu un Mariju Lejiņu. Tanī pašā vakarā mūs nogādāja Ozolmuižā pie komisāra Vaksmaņa, kur mūs pamatīgi izkratīja un atņēma visu, ko atrada.

Otrā dienā mūs ar pagasta šķūtniekiem nogādāja Pļaviņās, kur pēc pamatīgas protokola rakstīšanas nogādāja «zvēru dārzā», kur atkal izkratīja līdz ādai, atstāja vienīgi apgērbu.

Mūs novietoja pirmā korpusa, (kur tagad pamatskola) otrā stāvā, Daugavas galā, blakus tīfa slimniekiem. Mums par lielu brīnumu kamera bij gluži tukša. Kur palikuši ieslodzītie — mēs tanī vakarā nevarējām noskaidrot, lai gan kamera līdz naktij netika noslēta, bet mēs baidījāmies iet pie slimajiem aprunāties. Otrā rītā sētā mums lika malku zāgēt un kartupeļus mizot, kur bija uzstādīts lauku ķēķis pusdienu vārīšanai; kas bija katlā, mēs nadabūjām redzēt; pavārs, kas arī bija viens no apcietinātiem, gan teica, ka esot zirga gaļa. Tad arī dabūjām zināt, ka visi vesēlie esot aizsūtīti ar vilcienu uz Krieviju. Šī ziņa mūsu gara stāvokli uzlaboja, jo tā bija zīme, ka komūnisms Latvijā iet uz beigām. Šinī dienā mums bija brīvāka dzīve, jo kamera netika slēgta līdz pēcpusdienai. Blakus tīfa slimnieku durvis stāvēja pavisam vaļā, varēja būt ap 50 cilvēku, citi krīzi bija jau pārcietuši, bet daudzi, varēja redzēt, mocījās murgos starp dzīvību un nāvi. Nevienam ar mums labprāt sarunās neielaidās, jo mūs bija noturējuši par provokatoriem — spiegiem. Otrā dienā jau iestājās kārtīgs «zvēru dārza» režīms: mājā bija atgriezušies apcietināto ešalona pavadoņi, kārtīgie «zvēru» didītāji; tagad noritēja viss pēc komandas ar nagaiku rokā: — «celties» — «uz ateju» — «mazgāties» — «pēc karsta ūdens» u. t. t. Šinī dienā bija jāiet uz Stukmaņu kapiem kapu rakt: nakti bija miruši 2 tīfa slimnieki, kuņģi pēc tam bija jāaizved un jāaprok. Šinī dienā pie mums ieveda no Liezeres pagasta pilsoni Runci, kuņģi otrā dienā pie vakara nošāva.

Trešā dienā mums darbā nebija jāiet, jo «zvēru dārzā» bija ieradies tribunāla loceklis Vītols, bijis Vietalvas pag. komitejas priekšnieks, uz nopratināšanu. Šinī dienā Pļaviņās bija apcietināta arī mana sieva un pēc spīdzināšanas un pratināšanas ievietota «zvēru dārzā». Kārtējais tribunāls jau bija aizlaidies uz Krieviju, bet te uz ātru roku bija sastādījis kāds tur kaŗa tribunāls. No sākuma es visu šito lietu biju novērtējis par daudz viegli. Kad tā palika nopietna, tad izejas vairs nebija.

Ceturtās dienas rītā uz darbu no mūsu vidus aizsauca tikai vienu Rocēnu un Reinbachu, bet tā kā Rocēna vārds netika minēts, tad aizgāja Jānis Rocēns un es ar Pēteri Rocēnu palikām kamerā. Vēlāk sargs izsauca Jāni Rocēnu un mani, bet tā kā Jānis Rocēns jau bija aizgājis darbā, tad mūs ar atstāja mierā. Šinī dienā, tā ap launaga laiku, kamerā ieņāca sargs un vēl kādi 2 subjekti; mūs nostādīja frontē un pamatīgi novēroja, pēc kam man pavēlēja novilkt zābakus. Kad tas bija izdarīts — novilkt bikses. Es sāku protestēt, bet tas neko nelīdzēja, bija jāvelk, ja negribēja iepazīties ar nagaiku vaj dūri; atdevu savas bikses ar; tikai frenci man atstāja, jo tas bija vienkārša auduma un vairāk valkāts. Citus lika mierā. Šis apstākļis mani ārkārtīgi uztrauca, jo tas nozīmēja sprieduma pasludināšanu neoficiālā veidā. Oficiāls tribunāla spriedums man zināms netika darīts, vai tāds pavisam bija, to nezinu. Tikai viens bija skaidrs: nu dzīvot atliek tikai dažas stundas, jo šiem ļaudīm vairs nebija laika ceremonijas taisīt, bij jālaižas par galvu par kaklu uz matušku Krieviju projām. Es paliku pārliecināts, ka nākošo nakti ar mani izrēķināsies un stipri nervozēju.

Līdz pusnaktij gaidīju — pēc biju aizmidzis. Kad uzmodos — brīnījos, ka atkal saulīte spīd logā silta un spoža, kā citos rītos. Tomēr nervu satraukums bija darījis savu: mani kratīja drudzis. Es pieprasīju ārstu un par lielu pārsteigumu — ārstu arī ieveda pie manis. Lai gan nekādu līdzekļu, izņemot 1 pac. machorkas, ko ārsts aiziedams bija atstājis, nedeva, tomēr es labi vien nomirinājos. Mana sieva bij novietota 3. stāvā, tā man īsi priekš pusdienas caur griestiem ziņoja, ka šodien esot visjaukākā diena dabā, bet arī mūsu pēdējā diena. Kā tu to zini? Jā, viņa esot novērojusi, ka kaprači ar lāpstām esot izgājuši pār Daugavas tiltu. Pēc kādas pusstundas ieradās sargs, mani un Jāni Rocēnu izsauca viņam sekot. Pie trepēm gaidīja sardze ar manu sievu vidū. Mēs bijām 4: (viens notiesāts komūnists Lācis, kuŗš pie Madonas bija nositis un aplaupījis tirgotāju); mūs sakārto pa pāram, sargi arī 4 ieņem vietas ap mums, pagriež uz Daugavu pāri tiltam līdz jaukai meža pļaviņai ar vācu blindāžām un ierakumiem. Tur man vienīgajam laimējās, lai nu gan ne ar kādu varonību, bet tikai ar bēgšanu, glābt savu kailo dzīvību».

Lielāko daļu zvēru dārza iemītņieku vai nu nošāva vai arī aizdzina uz Krieviju; palika tikai galīgi vārgie un slimie. Beidzamajās dienās tiek šauti it visos stūros — gan pāri Daugavai, gan Sturtu kalnā, gan Vageļa elkšņos. Par Vageļa elkšņos nošautajiem acu liecinieki stāsta, ka, vedot uz šaušanu, slepkavas saviem upuriem jau iepriekš likuši novilkēt apavus un apģērbu un tos sadalījuši savā starpā.

Lielinieki savus upurus nav vien tik šāvuši, bet pirms nošaušanas tos nežēlīgi spīdzinājuši, kas pierādījās, izrokot nelaimīgos; tiem ar dzeloņdrātīm bija saistītas rokas, nogrieztas ausis, dzimumu organi u. t. t.

Lielinieku upuru izrakšana, kapt. **Lakstīgala** vadībā.

Pēc mūsu armijas spīdošām uzvarām Kurzemē 1919. gada aprīļa un maija mēnesī arī lielinieki pie Pļaviņām paliek bailīgāki un gatavojās uz bēgšanu, apšaujot vēl atlikušos arestētos un izlaupot to, kas vēl ir laupāms. No Pļaviņām, lielinieki, zem mūsu varonīgo nacionālo kauaspēka daļu spiediena aizlaižas naktī uz 31 maiju. Pēc lielinieku aiziešanas «zvēru dārza» slimie paliek bez kādas kopšanas un ārsta palīdzības, jo viss personāls aizbraucis līdzī. Pļaviņās palikušie pilsoņi saziēdo ko kuŗais varēdams, gan veļu, gan gultas un tā P. Cielava mājā noorganizē slimnīcu, kuŗa arī ir pirmsākums L. S. K. Pļaviņu nodaļai.

Pēc lielinieku aiziešanas Pļaviņās kādas dienas nebija nekādas administratīvas varas.

1919. gada jūnija mēneša sākumā Pļaviņās no frontes ierodas kapt. P. Lakstīgala. Tiek pagatavoti 2 sarkandalt-sarkani karogi, kuŗus paceļ: vienu virs stacijas ēkas un otru

pie Lakstīgalas nama Daugavas ielā, kurā vēlāk novietojās komandantūra. Šos karogus paceļot no sajūsmas, par atsvabināšanu no sarkaniem tirāniem daudziem pļaviņiešiem acīs mirdz prieka asaras.

Kapt. Lakstīgala kopā ar aktīvākiem pilsoņiem: Jūl. Rumpi, P. Kalvīti, J. Zivtiņu organizē Pļaviņu komandantūru. un uzņemas uz sevi komandanta pienākumus.

Tiek izdota pavēle apkārtējiem pagastiem nodot komandantam visus ieročus un municiju. Pagaidu valdības vārdā tiek izdarīta mobilizācija, kuŗu izved P. Kalvītis, ar Dr. P. Rumpe un Dr. Ulpe. Tiek iesaukti pilsoņi no 17—45 g. veci, kas ierodas labprāt, līdzī ņemot paši savus ieročus, kāds nu kuŗam gadījās, dažādu sistēmu, neizslēdzot pat medību bises.

Sarodas kaŗaspēks no apm. 1500 vīriem, ar kuŗiem tiek nodibinātas vairāk kā 20 komandantūras, kuŗas gādā par drošību un kārtību atbrīvotajā Latvijas daļā.

Jūnija mēneša sākumā no Valkas puses Gostiņos ienāk 4. Valmieras pulks, un kāda igauņu kaŗaspēka nodaļa ar plkv. J. Jansonu priekšgalā, bet tā ka Pļaviņās jau viss ir noorganizēts, pagriežas uz Krustpili pret lieliniekiem.

No mobilizētiem kaŗavīriem jaunākie tiek nosūtīti plkv. Jansona rīcībā uz Krustpili.

Grūts bija toreizējās komandantūras darbinieku stāvoklis. Bija jārada no nekā lieli darbi. Lauciniekus lielinieki bija izlauņījuši, tā ka tiem pašiem nekā nebija, un tomēr, neskatoties uz to, kaŗavīri ar pārtiku, kāda nu katreiz bija, tiek apgādāti. Kā galvenie produkti figurēja Jāņu siers un sviests, ko laucinieki varēja ražot un to viņi piegādāja labprātīgi un bez naudas.

Pļaviņu komandantūrai bez organizācijas darba un kaŗavīru apgādāšanas bija vēl ļoti plašs darba lauks saimnieciskā dzīvē: bija jāgādā, lai ceļi un tilti būtu kārtībā, lai varētu uzturēt satiksmi ar tālākiem Latvijas novadiem. Pļaviņu komandantūras rajons sniedzās jo plašā apgabalā, — sākot no Ogres, Daudzevas, Valles, Viesītes, Krustpils, Piebalgas un viss šis plašais rajons bija jāpārvalda un jāapgādā ar visu nepieciešamo. Tiek uzsāktas nopostīto dzelzceļu tiltu

būves pār Ogres, Pērses, Aiviekstes upēm, kur strādnieki labprāt gan pieteicās, bet kādu laiku nostrādājuši, prasa naudu un maizi, kuŗas nebija, jo tiltu būves iesākot, komandantūras kasē bija 7 igauņu markas, 13 ost. rubļi un 12 cara rubļi. Par derīgām naudas zīmēm strādnieki atzina tikai cara naudu. Bet tā kā tādas nebija, tad strādnieki pie Ogres tilta draudēja nolinčot kapt. Laktīgalu un kasieri P. Ziediņu pie Pērses tilta iesviest upē. Tāpat arī maizes vietā varēja izdot tikai Jāņu sieru un $\frac{1}{8}$ mārc. sviesta.

Lai kapt. Laktīgala dabūtu savas rīcības akceptēšanu, tad viņš griežas pie 4. Valmieras pulka komandiera plkv. Jansona, kuŗš viņa rīcību atzīst par pareizu un pašu ieskaita 4. Valmieras pulkā. Uz pulkv. Jansona raksta pamata Ziemeļlatvijas kuŗaspēku pavēlnieks pulkv. J. Zemitāns kapt. Laktīgalu ieceļ par austrumu frontes aizmugures priekšnieku un reizē arī par Stukmaņu rajona kuŗa nodaļas priekšnieku. Laktīgala tālāk par Stukmaņu rajona komandantūras komandantu ieceļ lt. Zivtiņu, par komandanta adjutantu lt. V. Mežvēveri, par darbvedi J. Arnesu, kuŗa nod. darbvedi K. Sproģi, kuŗa mob. nod. priekšnieku P. Kalvīti, viņa palīgu A. Galli, kasieri P. Ziediņu un darbvedi K. Strālu.

Jūnija mēneša sākumā 1919. g. notika pirmās kaujas pie Valles. No Kurzemes vācieši gribēja tikt pāri Daugavai, lai dotos iekšā Vidzemes vidienā, jo Kurzemi tie jau bija izlauzījuši, bet Pļaviņu apkārtnē mobilizētie kuŗavīri vāciešus atsitā nakti no 5. uz 6. jūniju 1919. gadā. 6. jūnija rītā no Daudzevas un Valles komandantūrām atveda pirmos ievainotos, kuŗa trofejas vācu šautenes ar kuŗa municiju un dažus gūstekņus. Ievainotos ievietoja L. S. K. Pļaviņu nodaļas slimnīcā, kuŗa kā bija nodibināta un darbojās zem ārstu M. Jankava un Ulpes uzraudzības, bet kā feldšers bija P. Lācītis. Citi no ievainotiem izveseļojās, bet Daudzevas komandantūras kareivis Aleksandrs Kasparsons, kuŗš bija smagi ievainots — mira. Tāpat no dabūtiem ievainojumiem kaujās ar lieliniekiem pie Cēsvaines mira J. Spārniņš un Gailis. 1919. g. 12. jūnijā pār Aiviekstes upi jaunbūvētā tilta sardzei bija nikna apšaudišanās ar lielinieku aeroplānu, kuŗš ar sprāgstošo bumbu palīdzību centās spridzināt atjaunoto tiltu. Bet sargposteņa disciplinētās sal-

ves piespieda lidmašīnu nolaisties Krustpils plavās, kur to saņēma gūstā 4. Valmieras kājnieku pulka karavīri. Satiksmes līdzekļu trūkuma dēļ uz tiltu būvju darbiem no Pļaviņām uz Pērsi un Ogri brauca ar trulīti. Saprotams, tāds satiksmes līdzeklis strādnieku pārvadāšanai bija diezgan apgrūtināošs. Kādā jūnija mēneša dienas rītā pie Aiviekstes tilta no Zilānu stacijas piebrauca lokomotīve ar baltu ledus vagonu un uzvilktu baltu flagu. Lokomotīves vadītājs Makarovs ziņoja, ka no lieliniekiem izbēdzis un nododot sevi latviešu rīcībā. Iegūtā lokomotīve un vagoni tika pārvērsti par «bruņotu vilcienu» un izlietoti uzbrukumam pie Livāniem pret lieliniekiem.

Pļaviņu pirmās komandatūras darbinieki gūstekņu ceļurēs ar Latvijas „saulīti” — pirmo kokardi.

Jūnijā mēnesī Pļaviņās iejāj ltn. Brodera jātnieki un ieņem fronti līdz Jaunjelgavai un bez sava tiešā frontes dienesta ir sakaru uzturētāji starp armijas daļām un vadošo štābu. Jātnieki nopriecājās par šeit jau izdarīto mobilizāciju, kurā citur izvest traucēja vācu karaspēka vadība.

Tanī pašā mēnesī Pļaviņās notiek mūsu jaunās brīvvalsts armijas visu daļu komandieru kopīga apspriede, kurā lēma par saskaņotu kopīgu darbību pret latvju tautas ienaidniekiem.

Jūlija mēneša sākumā kapt. Lakstīgala ar balto «bruņoto vilcienu» pār pagatavotiem tiltiem iebrauc Rīgā pie Pagaidu

Valdības nolūkā saņemt kara municiju, pārtiku un naudu karavīriem.

Tas arī laimējas, — saņem 2.000.000 šauteņu patronas, 25.000 vācu markas, nedaudz pāru «tanku» — zābaku, bij gūstekņu cepures, miltus, sāli un 1 mucīņu sviesta, viss tas tieši no kuģa «Saratovs» tiek ielādēts «bruņotā vīcienā» un pārvests uz Pļaviņām.

Ar atvesto kara municiju tika apbruņoti karavīri, bet saņemtā nauda bija liels atbalsts neatliekamo izdevumu segšanai kā karavīru, tā tiltu būvju strādnieku algu izmaksām, jo tās summas, kas ienāca no komandantūras par dažādu aplicību un pasu izsniegšanu, bija par mazām lai segtu visus lielos izdevumus.

Kurzemes divīzijas štāba virsnieki. 3. no labās div. komand. p.-ltņ. Puriņš, 3. no kr. isās štāba pr.-ks kpt. Tone, vidū divīzijas mācītājs Stanga.

1919. gada jūlija mēnesī uz Pļaviņām pārceļas Kurzemes divīzijas štābs, jo divīzijas daļas vajā no Pļaviņām pār Latgali atējošo sarkano armiju. Drīzi Pļaviņās nodibina visas Austrumfrontes štābu un tā vadība tiek uzticēta pulkv. J. Balodim. Kurzemes divīzijas štābs pārvietojas tuvāk ar sekmēm kaujās uz priekšu ejošām divīzijas daļām.

Kādā jaukā dienā Pļaviņās tiek saņemta prieka vēsts, — iecienītais Neatkarības vadoņs un pulkv. O. Kalpaka pēctecis pulkv. Jānis Balodis iecelts par Latvijas Nacionālās armijas virspavēlnieku.

Pļaviņas nu ir visu nacionālo spēku centrs. Šeit sem v.-ltņ. J. Rumpe vadības tiek atvērtas lielas intendantūras

Vija Lāča Latv. PSR

VALSTS BIBLIOTĒKA

78—33.346

un municijas noliktavas, kas apgādā ar pārtiku un municiju visu Austrumfronti. Apgādē vēl darbojas K. Mežvēvers un Penčuks u. c. No šejienes — no Pļaviņām iziet pavēles un rīkojumi visām armijas daļām; no šejienes sākas plānveidīga Latvijas tālākā atbrīvošana no sarkanā jūga.

Pirmais un tagadējais ministru prezidents Lāčplēša Kara ordeņa kavalieris Kārlis Ulmanis frontē, 1919. g. starp Kurzemes divīzijas štāba virsniekiem.

Katru dienu cauri Pļaviņām iet simtiem kaņavīru, kas visi ir jāpabaro un jānovieto. Lai kaņavīri būtu pietiekoši paēdināti dabūtu siltas pusdienas un tēju, kas komandantūrai un kara iestādēm ne vienmēr bija pa spēkam, tad nodibinās «Sieviešu palīdzības korpusa» Pļaviņu nodaļa, kura tad veic šos uzdevumus ar prieku un darba mīlestību.

Ar virspavēlnieka piekrišanu, kad septiņsimtsgadējais ienaidnieks atkal spiedās uz Daugavas krastiem, — no brīvprātīgiem pilsoņiem ārpusiesaucamos gados, Pļaviņās tiek organizēti pirmie aizsargi: «Daugavas aizsargi», kuŗi kopīgi ar jātnieku nodaļām sekmīgi apsargā un novēro Daugavas krastu no Pļaviņām līdz Jaunjelgavai un novembra uzbrukumam pie Aizkraukles aizlaiž pār Daugavu ledus tiltu artilērijas, jātnieku u. c. kaŗaspēku nodaļu pārsviešanai pret bermontiešiem.

Ģenerālis Jānis Balodis savu virsnieku vidū Pļaviņās tūlīņ pēc viņa iecelšanas par armijas virspavēlnieku.

I. Latvijas Neatkarības rotas kapt. A. Lasis, L. k. o. kav. mums stāsta: «1918. gadā apmulsuma drausmīgajās dienās t./l. virsnieku rezerves rotas komandieris kapt. J. Balodis savas rotas kaŗavīriem teica apm. šādus vārdus: — «Virsnieki, ja mums paliks pēda mūsu dzimtās sauszemes, kur pacelt mūsu nacionālo karogu, bet paši līdz ceļiem stāvēsim mūsu dzintarjūras ūdenī un tad nezaudēsim ticību, bet paliksim

uzticīgi savai tautai un brīvās Latvijas idejai, — ar šādu palāvību uz saviem spēkiem un ticību uzvarai, cīņā pret mūsu tautas ienaidniekiem dodamies, mēs paliksim uzvarētāji.» — Šādas sava vadoņa nesalaužamas ticības iedvesmoti pirmie brīvprātīgie virsnieki Latvijas atbrīvošanas cīņu vēsturē ierakstīja I. Latvijas Neatkarības rotas vārdu, no kuŗas un pārējām Kalpaka bataljona daļām izauga vēlākā Kurzemes divīzija — Austrumfrontes štābs — Armijas virspavēlnieka štābs un Latvijas nacionālās armijas kadra lielā daļa.

Zem šīs pirmās nacionālās kaujas vienības komandieŗa Jāņa Baloŗa vadības radās latvju tautas varoņi, — radās Lāčplēŗu saime. Jānis Balodis kļuva par Latvijas armijas virspavēlnieku, kļuva par visas latvju tautas cīņu vadoŗo vīru.

Pļaviņu un apkārtnes pateicīgie iedzīvotāji, tautas un zemes atbrīvotājam no sveŗām varām — ģenerālim Jānim Balodim, Pļaviņās pie nama, kuŗā atradās viņa štābs 17. jūnijā 1934. g. atklāj piemiņas plāksni ar uzrakstu:

«Šai namā 1919. g. atradās Austrumfrontes štābs un ņeit ģenerālis Jānis Balodis uzņēmas Latvijas nacionālās armijas virspavēlniecību.»

Lai slava varoņiem!

**ŠAI NAMĀ 1919 GADĀ ATRADĀS
AUSTRUMU FRONTES PAVELNIEKA ŠTABS
UN SEIT GENERALIS JĀNIS BALODIS
UZNĒMAS LATVIJAS NACIONĀLĀS ARMIJAS
VIRSPAVĒLNIECĪBU**

Piemiņas plāksne ģen. Jānim Balodim, kuŗu atklāj un iesvētī 17. jūnijā 1934. g. Pļaviņās.

Pļaviņu pašvaldība 15 gados.

Pļaviņas atrodas uz Daugavas labā krasta lejup Aiviekstes ietekai Daugavā. Ieslēgtas no vienas puses no Daugavas, no otras puses no dzelzceļa, tās vairāk ir tiekušās stiepties garumā gar Daugavas krastu, nekā plesties plašumā.

Pļaviņas var uzlūkot samērā par jaunu pilsētu, kuŗas attīstība nākusi reizē ar jaunu satiksmes ceļu ierīkošanu. Kad vēl visa satiksme notika pa ūdens un zemes ceļiem, tad šejienes centrs bija Gostiņos, bet līdz ar Rīgas-Daugavpils (agrāk Rīgas-Orlas) dzelzceļa izbūvi sāka izbūvēties arī Pļaviņas, kuŗas pamazām pārņēma tirdzniecību un rūpniecību savās rokās, jo Pļaviņām bija lielāka priekšrocība satiksmē ar Rīgu un Krieviju. Šo apstākļu dēļ arī visa Ziemeļaustrumu Vidzemes un daļa Latgales tirdzniecības un satiksmes gāja caur Pļaviņām, jo še bija nodibinātas lielas tirdzniecības firmas (Rumpe, Vilciņš un c.), kas tirgojās ne tikai ar iekšzemes galveniem centriem, bet arī ar ārzemēm un tas lielā mērā sekmēja Pļaviņu uzplaukšanu.

Tāpat attīstījās arī lielā rūpniecība, jo še tika uzceltas stikla un dolomīta apstrādāšanas fabrikas, kaŗ deva darbu un maizi Pļaviņu iedzīvotāju lielam skaitam.

Neskatoties uz straujo attīstību, priekš kara Pļaviņas nebija ieguvušas savu pašvaldību, bet bija tikai bieži apdzīvota vieta Stukmaņu (tagad Pļaviņu) pagastā.

Uznākot pasaules kara, kad ienaidnieku frontes pievīzījās Pļaviņām un viena armija atradās vienā un otra otrā Daugavas krastā, privātie iedzīvotāji Pļaviņas atstāja, un ēkas, kas netika saŗautas un nodedzinātas, atkāpjoŗās krievu karaŗpēka daļas galīgi nopostīja un iznīcināja visu iedzīvi.

Kad vācieŗi ieņēma Vidzemi un iedzīvotāji sāka pamazām atgriezties, tie atrada vienīgi drupas.

Lielinieki Pļaviņas pārvērtā par apriņķa pilsētu ar visiem revolūcionāriem tribūnāliem un «zvēru dārziem», bet ŗi vara bija īslaicīga un pļaviņieŗiem palikusi bēdīga atmiņa.

Pēc visu svešu varu izvākšanās no Pļaviņām iedzīvotāji ar latviešiem piemītošo enerģiju, ķērās pie savu nopostīto ēku un iedzīves atjaunošanas. Radās arī vajadzība pēc savas pašvaldības. Ar šejienes komandanta rīkojumu 1919. g. 10. jūnijā tika sasaukta pirmā Stukmaņu pagasta vietnieku sēde, kuŗa atjaunoja pašvaldības darbību.

1919. g. 22. jūnijā sasaukta visa Pļaviņu iedzīvotāju sapulce, lai dibinātu Pļaviņās patstāvīgu pašvaldības vienību. Visi sanākušie iedzīvotāji šai ierosmei pievienojās, izņemot 4 pretbalsotājus, un par pirmo, miesta pagaidu vacāko ievēlēja Kārli Vilciņu, viņa palīgu Delli un sekretāru Rozīti.

Tādā veidā reizē ar Pļaviņu atbrīvošanu no svešām varām ir dzimusi arī Pļaviņu pašvaldība. Miesta pārvalde uzsāka savu darbību ar tukšu kasi, izpostītu pilsētu un labām cerībām strādāt un gādāt par Pļaviņu iedzīvotāju labklājību. Pēc īpašumu sadalīšanas starp Pļaviņu pag. un pilsētu, Pļaviņu pilsēta saņēma par savu daļu vienu koka galdu un decimālsvarus; tas arī no sākuma bija viss Pļaviņu pašvaldības īpašums. Pirmā iemaksa Pļaviņu kasē ienākusi 100 Latv. rubļu apmērā par zvejas tiesībām no pilsoņa Dūma.

Vajadzības tomēr bij lielas, jo iedzīvotāji bija galīgi izputināti. Vajadzēja tomēr atrast līdzekļus pašvaldības un saimniecisko pasākumu uzturēšanai. Pirmais budžets pieņemts: pamatskolai 4200 Latv. rbļ. un pašvaldības uzturēšanai 3775 Latv. rubļi.

Nākošā 1920. g. budžeta projekts sastādīts 26.500 Latv. rbļ. Līdztekus ar pašvaldības darbības attīstību, attīstās arī sabiedriskie pasākumi un dzīve.

1919. g. 26. jūlijā tiek nodibināta Latv. Sarkanā Krusta Pļaviņu nodaļa, kuŗa no iesākuma ar savu slimnīcu mitinās P. Cielava namā, vēlāk pāriet uz tagadējām telpām. Slimnīcā strādā Dr. Jankavs un Dr. Ulpe, nezdami lielu svētību ievainotiem un slimiem kaŗavīriem.

Bez tam Stukmaņu muižā darbojās Pirmā kaŗa slimnīca, frontē ievainoto un slimo kaŗavīru ārstēšanai.

1920. g. 2. novembrī nodibina komiteju ev.-lut. nopostītās baznīcas atjaunošanai, kuŗa arī no pilnīgas postažas tiek atjaunota nedaudz gados.

Atjauno savu darbību arī ugunsdzēsēju biedrība un viesīgā biedrība.

Pamatskola tiek atvērta 1919. g. 1. oktobrī Baznīcas ielā Nr. 15, tagadējā krājokas namā.

Ne tik labi veicas ar vidusskolu, jo kad Brimmerberg jkdze lūdz pilsētu pārņemt to pašvaldības pārzināšanā, tad pašvaldība līdzekļu trūkuma dēļ ir spiesta lūgumu noraidīt. Vidusskolu pārņem Rīgas apriņķa valde, kuŗa to 1919. g. pārceļ uz Siguldu, un pašvaldībai jāpieliek daudz pūļu, kamēr Pļaviņās nodibina pilsētas vidusskolu.

1919. g. jaunievēlētā padome par miesta vecāko ievēl K. Vilciņu, kuŗš slimības dēļ no šī amata drīz atsakās, viņa vietā 1920. g. 2. februārī nāk Karsons, pēc viņa ilgāku laiku P. Zizums un beidzot A. Dūms līdz Pļaviņu pilsētas nodibināšanai.

Jau 1922. g. 44 pagasti un 2 miesti ir lūguši Pļaviņas pārvērst par apriņķa pilsētu, kad bij radies nodoms nodibināt vēl vienu apriņķi, tomēr šīs tiesības tika piešķirtas Madonai. Tikai 1927. g. 15. maijā ar ministru kabineta lēmumu 81. p. kārtībā, nodibināta Pļaviņu pilsēta, pievienojot tai Gostiņus. Šī savienošana tomēr Pļaviņām nebija laimīga, jo par daudz lielas bij šo divu vienību pretešķības kā saimnieciskā, tā politiskā ziņā, un Pļaviņām stipri nācās ciest financiēlā ziņā.

Uz Pļaviņu iedzīvotāju vienprātīgu lūgumu Saeima šīs laulības šķīra 1930. g. aprīlī, un vēl tagad Pļaviņu pilsētai nākās lāpīt šo atmiņu sistās brūces. Par pirmo pilsētas galvu tiek ievēlēts atbrīvošanas cīņu dalībnieks v.-ltņ. Jūlijs Rumpē, pēc kuŗa atteikšanās nāk P. Lācītis; vēlāk ievēl A. Bļodonu.

Pēc atdališanās no Gostiņiem pēdējos 3 gadus valdē 4 locekļi: pilsētas galva P. Lācītis, viņa biedrs A. Gredzens, valdes locekļi: J. Priede un Baumanis. Domē 15 domnieku: domes priekšsēd. O. Zvaigzne, viņa biedrs plkv. Rubenis.

Pēc politisko vērtību pārvērtēšanas 1934. g. vasarā par Pļaviņu pilsētas galvu valdība ieceļ atkal Pēteri Lācīti.

Ko pašvaldība pa šiem gadiem ir sasniegusi, vislabāk rāda zemāk minētie dati.

Tagadējais pilsētas budžets ir 80.000 latu.

Pļaviņu pilsētā 339 gruntsgabali, apbūvēti 204, neapbūvēti — 135, Pļaviņu pilsētas pašvaldībai pieder 24 neapbū-

vēti zemes gabali un 4 apbūvēti zemes gabali, kopā — 28 nek. īpašumi, kopvērtībā par Ls 293.747,09.

1920. g. 1. janvārī Pļaviņās bija 620 balstiesīgu iedzīvotāju, tagad tādu ir pāri par 1200. Dzīvojot no dienas dienā Pļaviņās, mēs nekādas sevišķas pārmaiņas nevaram novērot, bet ja šis pārvērtības novērotu no 1919. g. līdz šai dienai, tad tās būtu milzīgas. Kaŗa postažas, nopostīto ēku un dubļaino ielū vietā mēs tagad redzam glītu dārza pilsētiņu ar uzpostiem dārziņiem un atjaunotām ēkām. Vēl gan ne visur šis darbs ir nobeigts, bet lielais vairums tomēr ir paspējuši savu iedzīvi nodibināt un ēkas atjaunot. Tāpat pašvaldība ir pielikusi visas pūles, lai paceltu vispārējas labklājības, un šīs pūles pa daļai ir attaisnojušās. Var minēt šādus svarīgākos sasniegumus:

Bij. „Zvēru dārza“ pirmais korpuss — tagad Pļaviņu pilsētas pamatskola.

Izbūvēts elektriskais tīkls un iedzīvotāji apgādāti ar elektrību diennakti, uzcelta pamatskolas ēka, izremontēta «baltā māja» pilsētas valdes un štāba vajadzībām, nobruģēta Daugavas iela un izbūvēta šoseja uz Gostiņiem, pa daļai nobruģēts un nokārtots tirgus laukums, tāpat tiek šosēti apkārtējie pievedceļi, kas ienesīs vairāk rosības Pļaviņās, nostiprināts Daugavas krasts un t. t. Pašlaik tiek strādāts pie ģimnazijas ēkas būves, kuŗu paredzams šogad nobeigt, lai ar jauno mācības gadu varētu ieiet jaunās telpās.

No privātbūvētajiem būtu minami svarīgākie. Sarkanā Krusta slimnīca, kas izbūvēta lielākam slimnieku skaitam un atbilst visām modernām prasībām. Slimnīcu vada Dr. Kaufmanis. Turpat blakus uzcelta Dinga ievēribas cienīga rūpniecībā, kuŗa apkalpo plašu apkārtni. Pirmā Pļaviņu pilsētas galvas Jul. Rumpe mantinieki pie pašas dzelz. stacijas pēc visām karaspēka spec. prasībām izbūvējuši telpas vietējā garnizona un štāba vajadzībām. Celtniecība Pļaviņās vēl vienmēr turpinās un arī šogad tiek celtas diezgan daudz

Bij. „Zvēru dārza“ otrs korpuss, kuŗā ar ūdeni pieplūdušos pagrabos sarkanie tirani spīdzināja latvju pilsoņus, tagad tiek izbūvēts par Pļaviņu pilsētas ģimnaziju.

jaunbūvju. Nav vēl atjaunota Pļaviņās bijušā lielā rūpniecība, kuŗa priekš kara dēva Pļaviņu iedzīvotājiem darbu, bet pļaviņieši ir stipri pārliecināti, ka piemērojot vecos ūdens ceļus jaunlaiku prasībām, Pļaviņas atkal būs satiksmes ceļu centrā un, iekalot māmuliņu Daugaviņu važās darbam, tiksīm pie lētas enerģijas un arī savas rūpniecības, kas pacels arī pļaviņiešu labklājību.

Pļaviņas ir vienīgā pilsēta Latvijā, kas atrodas uz klinšainiem skaistiem Daugavas krastiem. Še ir tūristu izejās punkts laivas braucieniem un ceļojumiem pa

Daugavas krācēm. Še ir ideāla atpūtas vieta lielpilsētu iedzīvotājiem, kuŗi nemīl troksni un pūli un kuŗiem katru dienu nav jābūt pilsētā darbā. Ziemā Pļaviņas ir ideāla slēpošanas vieta ar dabīgiem trampliniem, kalniem un nogāzēm. Mēs tikai šīs Pļaviņu labās īpašības neprotam pietiekoši izcelt, varbūt aiz dabīgas kautrības.

Par visu, ko mēs pa šiem gadiem esam sasnieguši, mums jāpateicas brīvajai Latvijai, kur mēs brīvi varam strādāt un kur nav nevienas svešas varas, kas mūs traucētu mūsu darbā. Par to mums zemu jānoliec galvas mūsu brīvības cīnītāju, mūsu tautas labāko dēlu — mūsu Lāčplēšu priekšā, kuŗi ziedoja sevi par mūsu neatkarību — mūsu laimi.

Būsim cienīgi šīs brīvības mantinieki.

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTEKA

0307074502

Cena Ls 1.—

[0,15]

Vāku zīmējis māksl. Vidbergs.